

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

28.8.2024

Päätäi

Mikä on päätäi?

Päätäi eli *Pediculus humanus capitis* on ihmisen loinen. Päätäi käyttää ravinnokseen verta, jota se imee päänahasta. Päätäi lisääntyy munimalla. Munat tarttuvat hiusten tyveen ja kuoriutuvat keskimäärin viikon kuluttua. Täit kehittyvät aikuiseksi 2 viikossa ja elävät noin kuukauden.

Päätäi on 2–4 millimetriä pitkä ja sen munat vaaleita, noin yhden millimetrin pituisia. Ne elävät hiuspohjassa ja hiuksissa. Täit ovat riippuvaisia elinympäristöstään ja joutuessaan pois hiuksista ne kuolevat parin vuorokauden kuluessa. Täit eivät osaa lentää eivätkä hyppiä: ne tarttuvat yleensä suorassa lähikontaktissa ihmisestä toiseen sekä mm. kampojen, hiusharjojen, hiuskoristeiden ja päähineiden kautta. Täit eivät levitä tarttuvia tauteja eivätkä ole terveydelle vaarallisia. Ne eivät myöskään tartu kotieläinten turkin välityksellä.

Täitartuntaa epäiltäessä hiusten tarkastelu pitää tehdä hyvässä valaistuksessa, mahdollisesti suurennuslasia apuna käyttäen. Hiukset kammataan täikammalla joko kuivana, tai kosteana ja hoitoaineella käsiteltynä. Aikuiset täit tai niiden munat, saivaret, ovat lähellä hiuspohjaa tavallisesti runsaimmin niskan ja korvantaustojen hiuksissa. Usein täit aiheuttavat kutinaa, mutta eivät aina. Kutinan puuttuminen ei poissulje täitartuntaa.

Täiden hävittäminen

Täit eivät häviä itseksensä vaan ne tulee hoitaa joko hyönteismyrkkypohjaisilla aineilla (esim. Nix, Prioderm) tai silikonivalmisteilla (esim. Nyda, Hedrin). Hoidossa on tärkeää noudattaa tarkasti valmisteen käyttöohjetta ja uusia käsittely 7–10 vuorokauden kuluttua, koska hoito ei välttämättä tuhoa täin munia. Käsittelyn jälkeen hiukset kammataan täikammalla päivittäin, kunnes täitä ja saivareita ei enää löydetä.

Resistenssi varsinkin Nixin sisältämälle perimetriinille on mahdollista. Jos käsittely ei tehoa, kannattaa uusintahoito tehdä toisella valmisteella.

Hoito on aloitettava välittömästi päätäin toteamisen jälkeen, koska päätäi lisääntyy nopeasti. Tartuntakierteen ripeä katkaisu on tärkeää. Kaikki tartunnan saaneet kannattaa hoitaa samaan aikaan. Kaikkien perheenjäsenten hiukset on tarkistettava huolellisesti. Kaikkia perheessä ei hoideta automaattisesti, vaan ainoastaan tartunnan saaneet. Joskus suositellaan kuitenkin samassa sängyssä nukkuvien hoitoa, vaikka tartuntaa ei huomattaisi.

Muut toimenpiteet

Läheistä päästä päähän -kontaktia vältetään, kunnes ensimmäinen hoitokäsittely on tehty.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

28.8.2024

Liinavaatteet, tyyny ja peitto, alusvaatteet ja päähineet sekä hiusten kuivaukseen käytetyt pyyhkeet vaihdetaan molempien hoitokertojen jälkeen puhtaisiin. Pesua kestävämmät tavarat pakataan muovipussiin ja pidetään pois käytöstä viikon ajan. Myös pakastaminen yön yli ja kuiva kuumuus 1–2 tuntia vähintään 80° C (esimerkiksi saunan lauteilla) hävittävät täit. Kammat, hiusharjat ym. pestään tai laitetaan roskiin. Huomio myös lasten pehmolelut.

Ylenmääräiseen siivoamiseen ei ole tarvetta.

Tartunnasta on ilmoitettava heti päiväkotiin, kouluun ja kavereiden vanhemmille, jotta täit eivät palaudu jo hoidettuihin uudelleen. Päiväkodista tai koulusta ei tarvitse olla pois, kunhan hoito on aloitettu. Pipot ja kaulaliinat pidetään varmuuden vuoksi oman takin hihassa.

Toimenpiteet sote-yksikössä

Potilaan liinavaatteet, tyyny ja peitto, alusvaatteet ja päähineet vaihdetaan molempien hoitokertojen jälkeen puhtaisiin ja lähetetään pestäviksi. Pesua kestävämmät pakataan muovipussiin ja pidetään pois käytöstä viikon ajan. Myös pakastaminen yön yli ja kuiva kuumuus 1–2 tuntia vähintään 80° C (esimerkiksi saunan lauteilla) hävittävät täit. Yksikön kammat, hiusharjat, hiusrullat ym. pestään huuhteludesinfektiokoneessa tai laitetaan roskiin.

Potilaan omat vaatteet, päähineet, sekä kammat ja harjat annetaan kotiin huollettavaksi.

Pyykki kaksoispakataan ensin liukenevaan pyykkipussiin, joka laitetaan keltaiseen pyykkipussiin. Pussin saa pudottaa kuiluun. Potilassänky ja muu hoitoympäristö puhdistetaan normaaliin tapaan.

Yksikössä muiden lähellä oleskelevien/ huonetovereiden päät tarkastetaan ja hoidetaan ne, joilta täitä löytyy. Ohjeistetaan tarvittaessa potilaan perheenjäsenten ja ystävien päiden tutkiminen.

Kosketusvarotoimia noudatetaan 24 tuntia tehokkaan hoidon alusta.